

יתכן מאד כי לאחר המשפט הקשה בעובדי הבעל, נתמעטו גם ההולכים לזן ובית אל, והמקומות האלו לא נראו מסוכנים כל כך. על כן החליט יהוא שבינתיים אפשר להפסיק את המלחמה הרוחנית הקשה. אבל מאידך ברור שזה היה מכשולו הגדול של יהוא, כמו שנאמר בנבואת הושע (א ד).

אין זו סנגוריה מצד, אלא נסיון להבין את המצב מבחינה הגיונית.

תלמיד: למה אמר המחנך שלא הכתירו את יהוא למלך. הלא כתוב במפורש בפרק ט פסוק יג ששרי הצבא הכריזו ואמרו: "מלך יהוא".

מחנך: אתה זוכר כי בזמן שלמדנו פסוק זה, הסכמנו כולנו שהיה להמלכה זאת, יותר אופי של שעשוע מאשר הכתרה ממש. חוץ מזה, עשו זאת קציני צבא אחדים, לפני שראוהו בכל מלא אימתו. לאחר מכן היה, כנראה, מוזר מאד שאיש שרצח כל כך הרבה אנשים ימלוך עליהם. אילו היו יכולים יתכן שהיו ממיתים אותו כשם שהמיתו את זמרי.

פרק י נושא שני במרד יהוא

הנושא: מה התרחש בין שרי אחאב לבין יהוא?

הערה למחנך: המחנך ישקול בדעתו ויראה מה מצב רוח התלמידים לפני שיכנס לדיון בנושא זה. לרוב כדאי לדלג עליו והאמור להלן הוא לצורך המחנך בלבד.

מחנך: קשה לקרוא את פרק י. הלא כן?

תלמידים: בימים ההם קרו דברים כאלה.

מחנך: נכון הוא כי בימים שאי אפשר היה לארגן את הסדר בממלכה כמו בימינו, בעזרת הטלפון ובעזרת שוטרים הנוסעים במכוניות במהירות, אי אפשר היה להשתלט על המצב אלא באמצעי אימה. בכל זאת אין לראות במה שמתואר בפרק זה משהו שהיה בטבע עם ישראל. אתם זוכרים בודאי את עדות אנשי ארם על מלכי ישראל שהיו מלכי חסד (מלכים א' כ לא). גם בעם היה חסד רב. השונמית לא היתה האשה היחידה שעשתה חסד, וכן לא היה יחיד האיש מבעל שלישה, שהביא עשרים ככרות לחם לבני הנביאים בימי הרעב (לעיל ד מב). העם נהג בחסד וברחמים גם כלפי שונאיהם [אחאב ביחס לארמים (מלכים א' כ לד), אלישע המצוה לא להרוג את השבוים, והחילים נשמעים לו (לעיל ו כב)]. מה שעושים זקני יזרעאל לבני אחאב, הוא תוצאה לא רק מגזירה איומה וקללה, אלא גם מפני שסוף סוף היה לב עם ישראל מלא זלזול לאלו שהכניסו עבודה זרה לארץ ובכל אורחות חייהם היו דברים זרים רבים. הם ידעו כי המרד הוא ע"פ נבואת הנביא הגדול אלישע, ולא ראו ערך להילחם על בית אחאב.

ראו נא פרט מעניין: מה אנו למדים מהעובדה שלאחאב היו שבעים בניו?

תלמיד: שהיו לו נשים רבות.

מחנך: נכון. איזבל זכתה לתשומת לב ונכתב הרבה עליה בגלל המעשים שהיא היתה מעורבת בהם. מתוך הדברים שהיא דיברה לאחאב נתקבל הרושם כאילו היא אשתו היחידה. כנראה גם היתה החשובה ביותר, בגלל אביה ובגלל קשרי המסחר עם הצורים בכלל. אבל היו לאחאב עוד נשים (אם כי במספר שבעים כלולים היו כנראה לא רק הבנים, אלא גם בני הבנים).

תלמיד: יהוא השולח לזקנים דרישה להמית את בני אחאב (פסוק ו) מדבר בשפה לגלגנית מאד, שפה איומה.

מחנך: נכון. זה הוא יהוא. כי על כך נאמר עליו "כי בשגעון ינהג", אף כי היה פיקח מאד. אבל שימו נא לב: אלו דברים חריפים ביותר נמצאים בתשובת הזקנים, ויתכן כי רק בגללם כתב ירמיה את כל ההתכתבות הזו בין השרים ליהוא?

תלמיד: הם מדברים בלשון כפולה. מצד אחד הם אומרים "עבדיך אנחנו", אבל מאידך הם מוסיפים "לא נמליך איש", שמשמע כאילו גם את יהוא אינם מוכנים להמליך, אף כי הבטיחו להשלים עם הנעשה ולמלא את פקודותיו. "הטוב בעיניך עשה" (סוף פסוק ה).

הערה ל**מחנך:** בדרך כלל נדיר שאכן יימצא תלמיד שיגלה מיד את הנקודה הזו. לרוב יהיה המורה נאלץ להקדים שאלות קלות אחדות עד שיגיעו לזה, כגון: האם הזקנים מתייחסים בכבוד ליהוא? מה דעת הזקנים על המצב בממלכה עתה? איזה ניגוד אפשר למצוא בדברי הזקנים?

מחנך: מאיזה פסוק אפשר ללמוד שמה שעשו הזקנים לבית אחאב היה דבר בלתי טבעי, ואך בגלל הגזירה משמים אפשר היה כי יתרחש דבר כזה?

תלמיד: נאומו של יהוא אל העם ליד ראשי בני המלך מוכיח על כך.

מחנך: נכון מאד. ננתח נאום זה על כל חלקיו. מה המשפט הראשון?

תלמיד: "צדיקים אתם".

מחנך: אפשר שהדברים נאמרו בלשון שאלה: צדיקים אתם? האם מותר לכם לעשות כן על פי פקודתי? יותר נכון כי הם נאמרו גם בניחותא וגם בלשון שאלה: הלא צדיקים אתם ולא רשעים, אם כן איך עשיתם דבר כזה? התשובה היא: גם אני וגם אתם פועלים לפי גזירה מאת ה' הדוחפת אותנו למעשים כאלה. אם כן נקבל את הדברים כמו שהם. העם אמנם קיבל את הדברים. יהוא ובניו מלכו כמאה שנה ואיש לא פגע בהם, אבל גם לא שמחו ביהוא.